

Böggelpadroute

LOSSER

2.5 of 6.5 km

BEUNINGEN

DE LUTTE

LOSSER

OVERDINKEL

GLANE

Iedere donderdag is er vanaf 11.00 uur de weekmarkt op het Raadhuisplein. Elke laatste zaterdag van de maand wordt in het centrum een boerenmarkt gehouden.

LOSSER

Het dorp Losser ligt in een prachtig landschap met veel wandel- en fietsmogelijkheden. Het dorp heeft een levendig centrum, met een diversiteit aan winkels. Ook zijn er verschillende plekjes omringd door gezellige terrassen en restaurants met een goede keuken. Vrijdagavond is er koopavond, de meeste winkels zijn geopend tot 20.00 uur. Parkeren kan nog voor de deur en is gratis middels een parkeerschijf.

ALGEMENE HISTORIE

Losser is een oud dorp in Noord-oost-Twente, dat reeds in het begin van de 10e eeuw is vermeld. Oorspronkelijk bestond het uit twee kernen: een zogeheten 'voordorp' en een 'achterdorp', gescheiden door de dorpsbleek.

In 1665 trok de vorstbisschop Bernard van Galen uit Münster, ook wel Bommen Berend genoemd, door ons land. Zijn soldaten plunderden en brandschatten de streek, waarbij niet alleen de kerk van Losser in de as werd gelegd (de toren bleef gedeeltelijk bespaard), maar ook een aantal huizen. Uit die tijd dateert dan ook het rijmpje: *'Beerndken van Goal stak Losser in braand, jaag den schelm noa 't Münsterlaand'*.

In 1665 is het Bommen Berend mislukt om Bourtange in te nemen en bij Winschoten werden zijn troepen omsingeld en gaven zich over. In 1672 is Bommen Berend weer de Nederlanden binnengevallen en is toen op 27 augustus verslagen bij de stad Groningen. In Twente heeft de Münsterse vorstbisschop nog altijd een slechte naam vanwege de plunderingen en rooftochten door zijn soldaten.

OUDE NAAM

De naam Losser duikt al op rond het jaar 900. Er wordt dan gesproken over enkele boerenerven rondom Lutere (Losser) en Eluiteri (De Lutte).

In 1352 is er sprake van een zelfstandige parochie Losser, waarvan de kerk gewijd is aan de H. Martinus. Wanneer de kerk precies gebouwd werd is niet bekend. In 1639 kwam deze kerk als gevolg van de Reformatie in bezit van de Protestanten. De rooms-katholieke inwoners moesten het doen met schuurkerken, die klokken noch torens bezaten.

In 1810, toen de Franse koning Lodewijk Napoleon in ons land zetelde, kregen de katholieken de Martinuskerk terug, omdat zij de grootste groepering van de plaatselijke bevolking uitmaakten. Elders was de situatie anders. Zoals in Enschede waar de hervormden het grootst in aantal waren en als gevolg waarvan de Grote Kerk in het centrum van die stad in hervormde handen bleef.

MARKEN

Voordat de Fransen het in 1795 in Nederland voor het zeggen kregen, bestond de gemeente Losser uit een aantal Marken. De Lutte (nu een kerkdorp in de gemeente) was één van de rijkste, grootste en dus machtigste Marken van Twente.

Men kon daar in beroep tegen veroordelingen, die door Markerichters elders waren uitgesproken. De Marke De Lutte was opgedeeld in vier Heurnes, waarvan de namen nog steeds bestaan. Elfterheurne, Hengelheurne, Roorderheurne en Molterheurne.

ARME GEMEENTE

In 1870 was Losser de gemeente die onderaan de ranglijst van Nederland stond wat inkomsten betreft. Losser was een agrarische gemeente en de boeren hadden zwaar te lijden onder de grote Europese landbouwcrisis, die onder meer veroorzaakt werd door de import van goedkoop graan uit Amerika. In de Nederlandse landbouwenquête uit 1886, die de nood van de boeren in kaart moest brengen, was Losser zelfs één van de voorbeeld-gemeenten, die daarin werden beschreven. Er was weinig industrie.

De mensen werkten in de textielindustrie in de omliggende steden, maar ook in Gronau(Dld).

Maar deze arbeiders kwamen als gevolg van de Eerste Wereldoorlog, waardoor de grenzen werden gesloten, zonder werk. Ook daarna was de economische situatie over de grens nog lang slecht. De textielfabriek van Van Heek in Losser, uit 1928, bood werkgelegenheid, maar de textielstakingen uit 1929/1930 met loonsverlaging van 10% en de wereldwijde economische crisis van de jaren dertig hadden veel werkloosheid tot gevolg. De bijstand en werkverschaffing voor al de werkloze inwoners, drukten jarenlang zwaar op de gemeentebegroting.

De komst van de vliegbasis Twente in de jaren vijftig (gesloten in 2007) en later de Technische Universiteit in Enschede, hadden een hele andere bevolkings-samenstelling tot gevolg. De mensen ontdekten dat het hier heel mooi wonen is. En ook de industrie breidde zich uit.

HET BÖGGELPAD

Het Böggelpad is een wandelroute in en rondom het dorp Losser. De route wordt gemarkeerd door middel van een aantal tegels in het trottoir met daarop een zgn. böggelrieder, dit is een berijder van de voorloper van de fiets, een zgn. vélocipède.

BÖGGELRIEDERS EN DAANSERS

De naam Böggelpad is ontleend aan de folklorevereeniging De Losser Böggelrieders en Daansers. Opvallend aan de böggel is het grote wiel aan de voorkant en het kleine aan de achterkant. De vereniging is ontstaan in 1954.

De Losser Böggelrieders (in eerste instantie allemaal mannen) boekten met hun opvallende rijwielen veel succes bij allerlei festiviteiten. Dat betekende dat ze regelmatig op pad waren. Met als gevolg dat hun echtgenotes in de weekenden vaak alleen waren. Hieraan kwam een einde toen er in 1954 een volksdansgroep werd opgericht. Doel van de Böggelrieders en Daansers is het in stand houden van de Twentse folklore.

De leden doen dat niet alleen met fiets- en dansdemonstraties, tijdens het optreden wordt er ook gezongen en voorgedragen. Zij treden ook op in het buitenland o.a. in de Verenigde Staten, Canada, Hong Kong en Rusland. De verloving en kroning van prinses Beatrix werd door de folkloregroep opgeluisterd. Evenals de opening van de grensoverschrijdende snelweg A1 en de opening wereldkampioenschappen roeien in Amsterdam.

Bijzonder trots zijn de Losser Böggelrieders en Daansers op hun gebouwen. Naast een originele Saksische schuur is de vereniging in het trotse bezit van een heuse Smederij. De Böggelschuur fungeert als onderkomen van de club en hier vinden ook de wekelijkse repetities plaats. In de smederij staan de fietsen gestald en uiteraard vinden hier de nodige reparaties plaats aan de oude fietsen.

DE ROUTE

Je volgt de routebeschrijving (zie plattegrond op p. 10-11) en de staptegels met daarop afgebeeld een boggelieder. De lengte van de wandelroute bedraagt 6,5 km of je kunt de route inkorten naar 2,5 km. Tijdens de wandeling tref je diverse beziens- en wetenswaardigheden aan.

- De wandelroute start bij 't Lossers Hoes, Raadhuisplein 1
- Vanaf 't Lossershoes rechtsaf de Kerkstraat in.

1 JOODS MONUMENT

(achterzijde Lossers Hoes)

Het monument werd op 28 april 1992 onthuld door de toenmalige burgemeester J. Smit, samen met de heer Meijerink, oud-wethouder van de gemeente Losser, die samen met zijn echtgenote de initiatiefnemers waren voor de oprichting van het monument. Het monument is ter herinnering aan de Losserse Joden die niet terugkeerden uit de vernietigingskampen. De Joden uit Losser waren een kleine en vergeten groep.

- Je bent nu aan de achterzijde van 't Lossers Hoes. Wanneer je naar het monument kijkt, vervolg je de straat naar rechts, ga aan het eind rechtsaf de Sint Maartenstraat in, op de splitsing rechtsaf en blijf deze straat volgen en ga de eerste straat links in (Teylersstraat).

2 HET FROONSHOES Raadhuisplein 6

Deze fraaie dorpsboerderij heeft een houten geveltop en een bakstenen boog met blokken van zandsteen (1682). De fundamenten zijn van vóór de dorpsbrand van

1665 bij de inval van Bommen Berend. Rond 1800 kreeg het zijn huidige gedaante. Het huis bood ruimte aan twee gezinnen. Het huis dankt zijn naam aan de predikantenfamilie die in 1638 naar Losser kwam, maar het huis niet betrok. De D van het huisnummer D235 is de afkorting van dorp. Woonde men in de Marke, dan begon het huisnummer met de letter M.

3 HET TEYLERSHUIS Teylersstraat 4

Een langgerekt huis met een zadeldak en aan de achterkant een zaal met eronder een kelder. Het huis werd in de 17e eeuw in opdracht van Derk Froen gebouwd. In 1718 door de familie Teylers betrokken en in 1778 door hen aan de straatzijde uitgebreid. Het bouwjaar (1672) wordt aangegeven op de sluitsteen van de inrijpoort, die verder de inscriptie draagt "Christus solus est servator mundi" (Christus alleen is de Redder der wereld).

Het Teylershuis - 1672

Het pand was een tijdlang in gebruik als garage en ook een scoutinggroep heeft hier onderdak gehad. Het pand raakte in de 20e eeuw in verval en werd uiteindelijk onbewoonbaar verklaard. Gelukkig kon het van de sloop worden gered en in

1974 gerestaureerd. Het pand werd toen in gebruik genomen als apotheek en sinds 1998 is er restaurant 'De Oude Apotheek' gevestigd.

- Links van Het Teylershuis ziet u Grand Café Smit. Een 200 jaar oud markant gebouw.
- Op de splitsing, ter hoogte van de Oude Apotheek, linksaf het straatje in (Torenstraat).

4 HET OSSEHUIS *Torenstraat 2*

Dit woonhuis met bedrijfsgedeelte werd gebouwd in 1892/1893. De familie Osse, afkomstig uit Ossenzijl, kwam in 1862 naar Losser. Twee zonen uit dit gezin kochten in 1923 steenfabriek De Werklust met de daarbij behorende kleiput. Boven de ingang hangt een fraai ornament van een os.

5 HET BONKENHOES *Martinusplein 8*

Op de hoek van de Torenstraat staat het Bonkenhoes. Het is eveneens een zogenaamde akkerbouwwoning en werd in 1784 gekocht door schoolmeester H. Bonke, die op deze manier naamgever werd van dit pand.

Uit dit gezin kwamen 4 kinderen voort, die de diensten in de protestantse kerk in Losser hebben begeleid. De huidige vorm is ontstaan tussen 1825 en 1900. In het huis waren onder anderen een groenteboer en een lijstenmaker gevestigd. Ook de VVV vond hier onderdak. Er is nu een restaurant gevestigd.

6 HET HEININKSHOES *Martinusplein 4*

Rechts van het Bonkenhoes. Ook een akkerbouwwoning dat vernoemd is naar zijn bewoners. Het huis was één van de 45 woningen, die in 1665 als gevolg van de brandstichting door de soldaten van Bommen Berend, is afgebrand. Later werd het herbouwd; in 1830 werd het uitgebreid. Bij restauratiewerkzaamheden werden kogelpotscherven uit de 14e en 15e eeuw gevonden. In het huis woonden de opeenvolgende families, welke allen het beroep van smid beoefenden, Assink, Lipper, Heinink, Winkelkotte en ter Venne. In aan de zuidzijde van het huis gelegen 'schoppe' was de smederij gevestigd.

7 DE MARTINUSTOREN *Martinusplein*

De toren is 22m hoog en staat midden in het dorp op het gelijknamige plein.

Deze toren is het restant van de in 1904 afgebroken St. Martinuskerk; deze maakte als het ware 'plaats' voor de grotere kerk (de H. Maria Geboortekerk). De St. Martinuskerk dateerde vermoedelijk uit de 14e of 15e eeuw; de toren werd omstreeks 1500 gebouwd. Aan de oostgevel zijn de restanten van de oude kerk duidelijk te herkennen. De plattegrond van de verdwenen kerk is aangegeven in het plaveisel. Na de grote dorpsbrand van 1665 werd het bovenste gedeelte van het muurwerk en de kap van de toren vernieuwd. In de toren hangen 3 klokken van Jan Fremy; de oudste klok, de brandklok, werd in 1666 gegoten en de kleine klok, de kinderklok, in 1667. In de Tweede Wereldoorlog, op 10 maart 1943, werden de klokken door de Duitsers uit de toren gehaald. De klokken zijn in Hamburg teruggevonden en in 1946 weer in de toren gehangen. Sinds 1991 hangen er van de brandklok en de kinderklok duplicaten in de toren. De originelen zijn nog te bezichtigen in de entree van 't Lossers Hoes.

In 1910 is er aan de toren een brandspuit-huisje gebouwd voor het stallen van de brandspuit. De toren, die eigendom is van de gemeente werd meermalen gerestaureerd o.a. in 1954 en in 1984.

8 OORLOGSMONUMENT *Martinusplein*

Op het Martinusplein staat het Lossers oorlogsmonument ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en die van voormalig Nederlands-Indië.

- Over het Martinusplein rechtsaf (Bernhard Leurinkstraat).

9 SOMMERHOES

Aan het einde van de Bernard Leurinkstraat liggen, op de splitsing met de Scholtinkstraat, twee historische panden; het Sommerhoes en het Bleekwachtershuisje. Het Sommerhoes met zijn houten gebogen inrijpoort in de zijgevel dateert vermoedelijk uit de 17e eeuw en is een eenvoudig vakwerkhuis.

Het Sommerhoes is in 1654 gebouwd in Gildehaus (Dld) door de fam. Werning. Tussen 1755 – 1758 is het hoës (gebinten) verplaatst naar Losser. Dit gebeurde in opdracht van Lambertus Hagen, predikant van de Hervormde Gemeente in Hengelo (O). De originele schouw in het huis is gemaakt van Bentheimer zandsteen. In de schouw staat het jaartal 1654. De schouw is in 1929 verplaatst is naar het Rijksmuseum in Enschede.

10 HET BLEEKWACHERSHUISJE

Het bleekwachtershuisje is gebouwd in 1774, in hetzelfde jaar dat de Bleek is aangelegd.

Het bleekwachtershuisje - 1774

Hier woonde de wachter van de dorpsbleek. De wachter moest toezicht houden op het thuis geweven linnen dat op de Bleek werd gebleekt. Hij zorgde ervoor dat het linnen vochtig bleef door water uit de reken over het linnen te besproeien. 's Avonds hing de wachter een groot hek voor de Bleek zodat ongenode gasten niet op de Bleek konden komen. Daarom is er aan de achterzijde van het huis ook een raam dat uitzicht geeft op de Bleek. Ook bij slecht weer kon hij vanuit het huis toezicht houden.

Op zondag mocht hij een koe op de Bleek laten grazen, waarbij hij er wel voor moest zorgen dat de Bleek op maandag weer ontdaan was van de uitwerpselen van de koe. De wachter hoefde geen geld te betalen om in het huisje te mogen wonen. Het bleekwachtershuisje werd in 1963/1964 gerestaureerd.

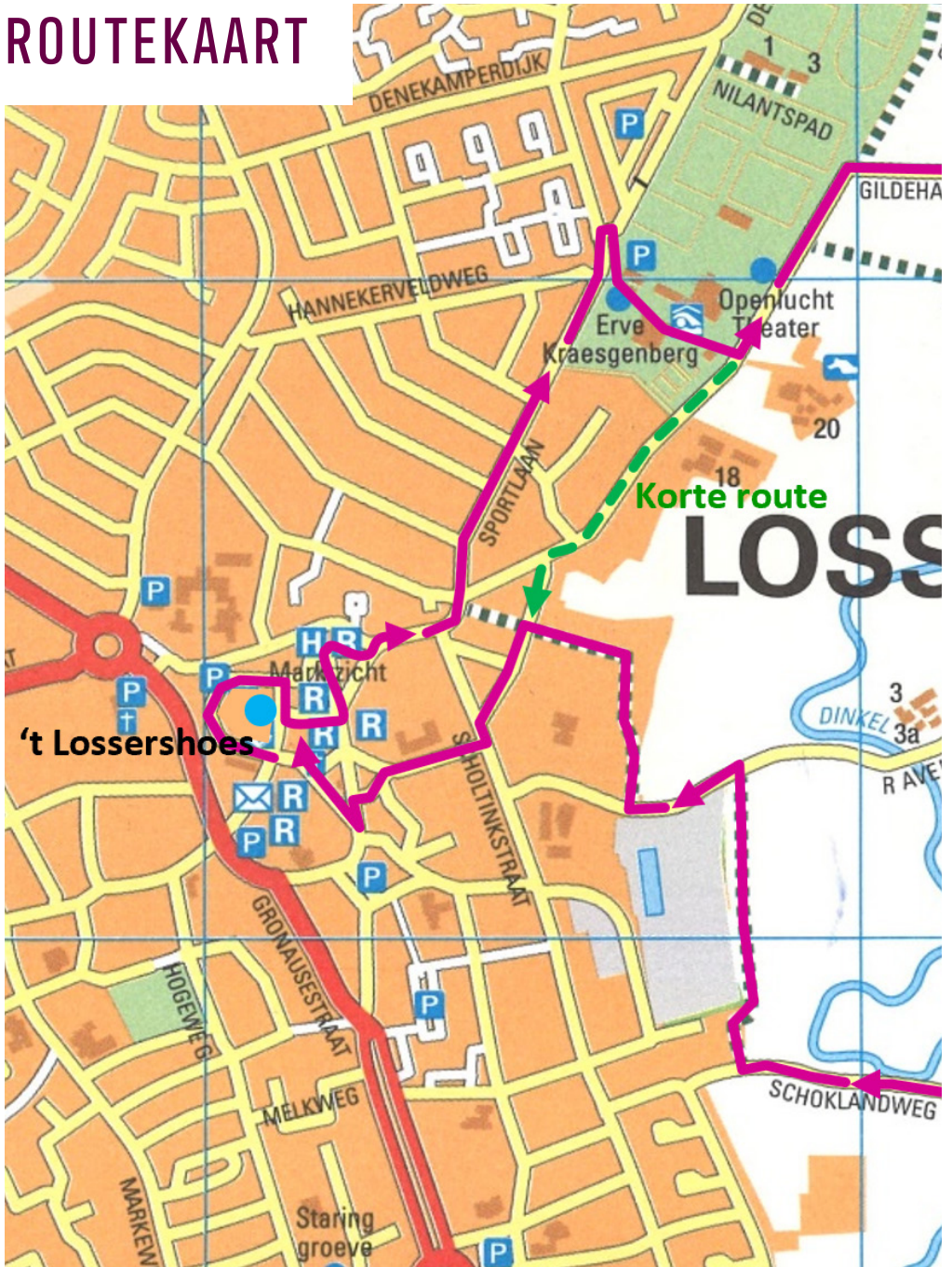
11 KLOOTSCHIETERSMONUMENT *Scholtinkstraat*

Tegenover het Bleekwachtershuisje ter herinnering aan twee in de Tweede Wereldoorlog op tragische wijze omgekomen klootschietters.

12 DE BLEEK *Scholtinkstraat*

De Bleek is aangelegd in 1774 en is sinds 1948 eigendom van de gemeente Losser. De Bleek werd gebruikt voor het bleken van het linnen dat thuis werd geweven. In eerste instantie voor eigen gebruik en later ook in opdracht van textielverkopers. Nadat de huisweverij was verdrongen door de textielindustrie deden de huisvrouwen hier de was en legden het vervolgens neer op de Bleek om te drogen. Ook de was die men thuis deed werd hier gedroogd. Men moest dan in alle vroegte naar de Bleek om een plekje te krijgen. De Bleek zal in de toekomst een opvangbekken van het water zijn dat gebruikt wordt voor het verwarmen van Zwembad Brilmansdennen. Dit als onderdeel van het duurzaamheidsproject Beken en Bleken. Hierdoor zal er in het gehele jaar water in de reken staan. Vroeger werd er geschaatst op de bevroren reken en nu wordt er op eerste paasdag door kinderen naar paaseieren gezocht. Daarop volgt het zgn. eiertikken; winnaar is diegene wiens ei het langst heel blijft. Volgens de overlevering werden in dit gebied in 1665 de meelopers van Christoffel Bernhard von Galen, Bommen Berend, die Losser in brand staken, opgehangen aan de galg.

ROUTEKAART

- Sportlaan volgen.
- Bij houten wegwijzer rechtsaf terrein Erve Kraesgenberg op.

13 **CULTUURPARK
ERVE KRAESGENBERG**
Bookholtlaan 22

Dit cultuurpark is aangelegd op de voormalige ligweide van Zwembad Brilmansdennen. De hoofdboerderij van dit cultuurpark stond oorspronkelijk op het oude Erve Kraesgenberg aan de Denekamperdijk. Het erve wordt al genoemd in het Schattingsregister van Twente uit 1475. In de loop der eeuwen wisselde de boerderij meerdere malen van eigenaar, hoewel de naam Kraesgenberg er altijd bij betrokken bleef. In 1903 kreeg de familie het erve aan de Denekamperdijk definitief in haar bezit. Om deze boerderij voor Losser te bewaren, werd er in 1992 de Stichting Erve Kraesgenberg opgericht.

De bakspieker

De oude boerderij uit 1611 werd in 1994 op z'n oorspronkelijke plek zeer vakkundig gesloopt en werden de markante- en van gesneden telmerken voorziene- gebinten, oude stenen, dakpannen, plavuizen en overige historische delen opgeslagen. In 1995 werd gestart met de (her)bouw van de boerderij en de overige panden.

De kosten van de herbouw van de boerderij bedroegen ruim 1,5 miljoen gulden. Als eerste object kwam het Wönnelhoes met berging gereed, gevolgd door de wagenschuur, de hoofdboerderij, de bakspieker, de iemenschouer, de geitenstal (ook in Saksische stijl) en de tuffelkelder. Zoals eerder vermeld hebben de Böggelrieders hier hun onderkomen in de Böggelschuur en een heuse smederij.

Wagenschuur / Böggelschuur

Hier was ook het voormalig Galerie 't Nien-End gevestigd thans een woonhuis. Deze vroegere akkerbouwwoning stond in zijn oorspronkelijke staat bij de oude toren in het dorp aan het Martinusplein. Het wordt in 1747 al genoemd in het dagboek van de domineesvrouw Aleida Leurink, maar vermoedelijk is het al veel ouder. Dit huis had vroeger een horecafunctie. De naam was Het Nijweerts-hoes (het huis van de nieuwe waarde).

In 1903 werd het afgebroken en herplaatst bij een boerderij aan de Fleerderesweg (nabij Oldenzaal). Daar deed deze oude akkerbouwwoning dienst als veestal. De boerderij werd herbouwd op Erve Kraesgenberg. Het is het enige woonhuis op dit complex. Een eindje verder zie je een bakspieker waar nog af en toe de bekende Dinkelstoet en Kwarkbolletjes worden gebakken. Bezoekers proeven op Erve Kraesgenberg de sfeer van de 17e eeuw.

- Volg het pad over Erve Kraesgenberg. Aan de achterkant het cultuurpark verlaten en linksaf (Gildehauserweg).

Voor de korte route van 2,5 km:

- Achterzijde cultuurpark verlaten en rechtsaf (Gildehauserweg). Bij de Bleek linksaf de Kopshofweg in en uitlopen en route vervolgen op pagina 15.

14 OPENLUCHTTHEATER BRILMANSDENNEN

Erve Kraesgenberg heeft ook een ingang aan de Gilderhauserweg. Aan deze kant ligt het openluchttheater Brilmansdennen. Vroeger was hier ook al een openluchttheater, waar tot in de vijftiger jaren voorstellingen werden gegeven. Ook vond daar het jaarlijkse vogelschieten plaats van de schuttersvereniging Sint Maarten. In 2003, ten tijde van De LAGA (Landes Garten Schau) is het theater herbouwd in zijn huidige stijl en in gebruik genomen.

Begin 2015 hebben de vaste banken plaatsgemaakt voor verplaatsbare banken, is de vloer vlak gemaakt, dremfels en obstakels verwijderd, en is de bekabeling van en naar het podium deels vernieuwd. Jaarlijks vinden hier diverse voorstellingen en concerten plaats.

Vlonder uitkijkpunt de Oelemars

- Gildehauserweg volgen. Eerste straat rechts (Grensweg, richting Vogelkijkhut Oelemars).
- Weg volgen tot einde asfalt
Tip! loop bij einde asfalt 250 meter rechtdoor en breng een bezoek aan de vogelkijkhut.
- Rechtsaf (Ravenhorsterweg)

15 NATUURGEBIED DE ZANDBERGEN

Aan de rechterzijde bevindt zich het natuurgebied de Zandbergen. Dit is een uitgestrekt bosgebied met een zeer gevarieerde flora en fauna. Op negentiende-eeuwse kaarten is te zien dat er ter plaatse vooral natte heide te vinden was ten oosten van de Dinkel. Tegenwoordig is er nauwelijks heide meer, wel is er een naaldbos met een open stuifzandvlakte in het midden. Ook staan hier en daar nog jeneverbesstruiken. Dit stuk bos is in de negentiende eeuw aangeplant om

zandverstuivingen tegen te gaan.

Je komt langs een hoge uitkijktoren met een uitzicht tot ver in Twente en Duitsland. Hier kun je ook even de route verlaten om een kijkje te nemen in de Zandbergen. In dit gebied staat een blokhut van een scoutinggroep. In de omgeving van de uitkijktoren werd in 1961 het internaat de Ravenhorst gebouwd. In de begin jaren had het internaat een opvangfunctie van 3 maanden voor jongeren. Later werd het een continu opvang voor jongens en meisjes. In 1991 is het internaat verhuisd naar Enschede. De gebouwen zijn in de jaren daarna afgebroken.

16 NATUURGEBIED DE OELEMARS

Net buiten Losser, tegen de Duitse grens, ligt het natuurgebied de Oelemars (Oele = uil). Ooit was het een hoogveenheidegebied, dat geleidelijk is gecultiveerd voor de landbouw en later voor de

grootschalige zandwinning. De door de zandwinning ontstane waterpartij is met omliggende gronden veranderd in een permanent natuurgebied, compleet met een aangelegd plas- en drasgebied, een speciale nestwand voor oeverzwaluwen en een vogelkijkhut. Midden vorige eeuw werden bij afgravingen diverse prehistorische attributen gevonden, zoals pijlpunten en restanten van mammoeten.

Uitkijktoren

De Oelemars is een belangrijk vogelgebied. Aangezien de gemeente Losser weinig open water kent, groeide de Oelemars al tijdens de ontginning uit tot een gebied met veel waterpartijen. Dat bleek aantrekkelijk voor vogels. In de afgelopen jaren zijn in dit gebied een kleine tweehonderd vogelsoorten gespot.

- Op de T-splitsing linksaf (Drielandweg).
 - Eerste pad rechtsaf (Schoklandpad gaat over in Schoklandweg).
 - Rechtsaf het pad in (Welppad).
 - Einde Welppad linksaf (Ravenhorsterweg).
 - Eerste pad rechtsaf (Hasselpad).
 - Hasselpad uitlopen tot de dorpsbleek, linksaf (Kopshofweg).
- Voor de korte route: vanaf hier route weer volgen.**
- Linksaf (Scholtinkstraat) eerste straat rechts (Kloosterstraat).

17 VOORMALIG KLOOSTER MARIA BIJSTAND Kostersgaarden 44-52

Het klooster werd in 1876 in neorenaissancestijl gebouwd door J. Moll. Een bouwstijl die men in de kerkelijke bouwkunst nauwelijks tegenkomt. Oorspronkelijk deed het dienst als pastorie voor de Sint Martinuskerk; de éénbeukige, driezijdig gesloten kapel werd in 1911 aangebouwd naar tekeningen van G. te Riele. Na het gereedkomen van de nieuwe Maria Geboortekerk in 1902 werd het pand overbodig als pastorie, waarop het werd betrokken door de zusters van Schijndel. De leden van de kloosterorde hebben zich zeer verdienstelijk gemaakt voor het onderwijs in de gemeente Losser.

In 1986 vertrokken de zusters en werd het gebouw op de monumentenlijst geplaatst. Vandaag de dag maakt het samen met de kapel deel uit van een complex voor ouderenhuisvesting Kostersgaarden genaamd.

- Bij Y-splitsing rechts aanhouden, straat oversteken en de Roberinkstraat in.

18 **GEOLOGIEMUSEUM**
Roberinkstraat 3

In het museum, gevestigd in het Hengelhoes, zijn de bijzondere vondsten uit de Staringgroeve tentoongesteld.

De groeve bevindt zich aan de Doctor Staringstraat in Losser en is vernoemd naar W.C.H. Staring. De groeve is alleen op afspraak te bezichtigen. De groeve is gegraven om het Losserse Zandsteen te exploiteren, maar dit bleek niet rendabel.

Wel zijn er zeldzame fossielen gevonden die enkele miljoenen jaren geleden zijn ontstaan. Naast deze prachtige collectie zandsteenfossielen is er ook nog een kleine collectie fossielen te bewonderen van andere locaties in en rond Losser.

- Rechtsaf (Kerkstraat).

19 PROTESTANTSE KERK *Raadhuisplein 2*

Nadat de protestanten, op last van koning Lodewijk Napoleon in 1810, de Martinuskerk moesten teruggeven aan de katholieken, bouwden zij met financiële steun van de koning, een eenvoudig zaalkerkje. Boven de deur aan de westzijde staat in Romeinse cijfers het bouwjaar 1810.

Dat jaartal is ook te lezen op de bijzondere natuurstenen wijzerplaat, met maar 1 wijzer, hoog boven de hoofdingang. Deze wijzerplaat werd geschonken door Hermannus Bonke (zie punt 5). Het door Diedrich Martens uit Vreden (D.) in 1725 gebouwde orgel is nog afkomstig uit de Martinuskerk.

Ook de 17e eeuwse preekstoel, een glatte zilveren avondmaalsbeker, een koperen kaarsenkroon, een statenbijbel en de banken (niet meer aanwezig) mochten in 1810 meegenomen worden uit de Martinuskerk. De kerk en het orgel zijn rijksmonumenten. Met de komst van voornamelijk protestantse textielarbeiders werd de kerk te klein.

Door de bouw van twee galerijen (hangzolders) werden er zitplaatsen gecreëerd. De kerk werd in 1954 onder architectuur van Jan Jans, gerestaureerd. De genoemde galerijen zijn hierbij weer verwijderd. Het geld voor de restauratie werd verkregen door de verkoop van de hervormde pastorie, die tegenover de kerk stond, aan de gemeente. Op de plek van de pastorie is het gemeentehuis gebouwd, wat nu 't Lossers Hoes is (zie punt 21). De laatste grote restauratie van het orgel vond plaats in 1991.

In 2010 zijn de kerk en het naastgelegen Aleida Leurinkhuis (zie punt 21) grondig verbouwd, waarbij beide gebouwen door middel van een glazen corridor met elkaar werden verbonden. Hierdoor ontstond een modern kerkelijk centrum.

Protestantse kerk - 1810

20 HET ALEIDA LEURINKHUIS *Raadhuisplein 4*

Dit huis, ook wel Bekhoes genoemd, staat naast de Protestantse kerk. Vlak er langs liep de toenmalige Dorpsbeek, die met name tijdens de wintermaanden nogal eens buiten zijn oevers trad. Als gevolg daarvan konden de bewoners van het Bekhoes dan niet met droge voeten het huis betreden.

Het Aleida Leurinkhuis dateert uit omstreeks 1800. Vroeger woonden er twee gezinnen in het huis. Het naar De Robrinkstraat gekeerde bedrijfsgedeelte van het Aleida Leurinkhuis werd in 1955 door verbouwd tot consistorie.

Het Aleida Leurinkhuis

In dat jaar kreeg het huis zijn huidige naam, hoewel Aleida Leurink, een predikantenvrouw, die leefde van 1682 tot 1759, er nooit heeft gewoond. Aleida Leurink was in 1698 getrouwd met dominee Keller en hield tussen 1658/1698 en 1754 een uitgebreid dagboek bij, waarin zij allerlei bijzonderheden over het toenmalige Losser beschrijft.

21 KULTURHUS 'T LOSSERS HOES *Raadhuisplein 1*

't Losser Hoes staat op de plaats waar vroeger de Hervormde Pastorie of Wheeme met tuin stond. Het was een onderdeel van Het Loo (of Loa), zijnde een oude cultusplaats. Het Loo wordt in het dagboek van Aleida Leurink beschreven als een plek waar de kinderen met Pasen met eieren speelden. Er werd ook een

schapenmarkt gehouden. De dorpsbeek liep langs de Pastorietuin. De gemeente heeft de Pastorie in 13 november 1953 gekocht en nadien gesloopt voor het bouwen van het nieuwe gemeentehuis, naar ontwerp van de Zwolse architect Theo G. Verlaan. Door de niet al te rooskleurige financiële positie van de gemeente werd de bouw van het gemeentehuis pas gestart in 1967. Op 14 augustus 1970 werd het gemeentehuis geopend. Sinds 9 maart 2018 is het gebouw omgedoopt tot een Kulturhus en heeft het de naam 't Losser Hoes gekregen.

Bij 't Losser hoes staat een kunstwerk van de hand van Jan Kip in een vijver. Het stelt de gemeente Losser voor met de vier kerkdorpen (Overdinkel, Beuningen, De Lutte en Glane), die met elkaar

verbonden zijn via de Dinkel. Het kunstwerk is geschonken door de inwoners van de gemeente Losser bij de opening van het gemeentehuis in 1970.

Kunstwerk Jan Kip

Voor 't Lossers hoes staat een zwart marmeren zuil met daarop twee gestileerde paardenkoppen, Horsa en Hengest, geïnspireerd op de legendarische Saksische legeraanvoerders uit de 5e eeuw na Christus. Paarden waren zeer belangrijk en men zegt dat heidense priesters de toekomst voorspelden uit het gehinnik van paarden.

22 HET BRUEGHELPAD Raadhuisplein 1

Voor de vijver met het kunstwerk van Jan Kip ligt het Brueghelpad. Dit lag eerst op de hoek van de Teylersstraat en de Brinkstraat, maar is vanwege de reconstructie van de Brinkstraat in 2020 verplaatst naar de huidige plek. Sinds 1993 staan hier de afdrucken van voetstappen van bekende en markante inwoners van Losser in het Brueghelpad, in navolging van de beroemde "Walk of Fame" in Hollywood. Tijdens het jaarlijkse Bruegheliaans Festijn wordt de voetstapper onthuld. Bekende voetstappers zijn bijvoorbeeld voetballer/trainer Fred Rutten & cabaretier Herman Finkers.

In de steen naast het logo van de Stichting Brueghel, het mannetje uit het schilderij de Boerenbruiloft van Pieter Bruegel staat de volgende tekst gegraveerd: "Hier kunt u vergaren, indrukken van afdrucken van Markante Lossenaren, 3 september 1993".

Op de zijkant staat behalve het schilderpalet ook het gemeentewapen van Losser. Op de achterzijde staat de beeltenis van de Vlaamse kunstenaar Pieter Brueghel.

Einde van de wandeling.

Tip!

Scan de QR-code voor
leuke weetjes, foto's en video's.

Tot ziens!

Tourist info

Van De Lutte - Losser

Historische Kring Losser

Tourist info De Lutte-Losser
Plechelmusstraat 14
7587 AM De Lutte
Tel: 0541-551160

Toeristisch infopunt Losser
(in Uit in Twente)
Martinusplein 22
7581 AN Losser

@visitdeluttellosser

@TiDeLutteLosser

@visitdeluttellosser

www.visitdeluttellosser.nl